

Voorwoord 1

Erik Heijerman

Het is al weer meer dan tien jaar geleden (2008) dat Simon Buschman een prachtig uitgegeven bundel met gedichten, reflecties en vertellingen publiceerde. *Kalm op de vleugels*, zo luidde de titel. Opvallend was toen reeds de opname van een groot aantal teksten waarin vertellingen werden gecombineerd met Japanse versvormen ('de kolibries onder de bestaande dichtvormen', aldus de toen door Simon geciteerde Kees Fens).

Zo kon de lezer kennis nemen van een reeks tanka/haiku-vertellingen, teksten waarin tanka's en haiku's verweven zijn die er een integraal onderdeel van uitmaken. Bij de haikuvertellingen komen we de begripsaanduiding haibun reeds tegen; de tanbun, hier nog: *schaduwspoor*, wordt later genoemd. Wel stonden er al diverse 'antwoordverzen' in; uitwisselingen van tanka's tussen twee dichters. In Japan is dit sinds eeuwen een geliefde 'gespreksvorm'.

Ono no Komachi, 834-880

Simon is al zeer lang (vanaf zijn veertiende) door de Japanse versvormen gefascineerd, en ook door de literaire vorm waarin deze verzen vervlochten worden in vertellende teksten. Voor u ziet u nu een website, waarin deze literaire vorm in een aantal hoofdstukken tot een hoogtepunt wordt gebracht. Dit betekent tevens de afsluiting van een levenslange fascinatie.

We komen er vier vertelvormen in tegen: de tanbun, de tanhaibun, de haibun, de renga. Dat zijn respectievelijk de vertelvorm waarin tanka's of tanka's én haiku's of haiku's in een verhaal zijn opgenomen. Ze zijn met dat verhaal verweven. Daarnaast is er nog het kettengedicht, een poëtisch gesprek, een dialoog tussen twee of meer dichters. Zie hierna Simons inleiding 'Vier vertelvormen'.

In het proces dat van een conceptbundel tot deze website leidde, vond overigens nog een boeiende ontwikkeling plaats. Een groot aantal teksten, toen álle transformeerden zich van tekst tot 'beeld & tekst ineen'. Door de toevoeging van foto's kregen bovengenoemde vertelvormen er dus nog een dimensie bij: Taal & Beeld.

De inhoud van de website 'Handpalmdadels' bestaat uit twee delen. Het eerste deel is te karakteriseren door 'autofictie van een levensgevoel' (hoofdstuk II, III, IV Tanbuns, Tanhaibuns, Haibuns en V Renga's – Dialogen), het tweede deel door 'auto(bio)fictie van een persoonlijk levensgevoel' (hoofdstuk IV). Dit betekent dat Simon uitdrukkelijk zelf (*auto*) in al deze teksten aanwezig is, hetzij om een levensgevoel onder woorden te brengen in meer algemene zin, hetzij om een persoonlijk levensgevoel te verwoorden dat – min of meer – verbonden is met de biografie van Simon zelf.

Wat het voorlaatste betreft: Simon had een rijk en gevarieerd leven, reikend van een enigszins door mysterie omgeven geboorte, via de ervaringen in een internaat, jaren van onderwijs geven en een therapeutische en coaching carrière naar een meer teruggetrokken leven met zijn vrouw Carla in Spanje (vanaf 2012); na zeven jaar afgesloten door een terugkeer naar Nederland.

Hiernaast is er Simon als dichter en schrijver, die zijn levensgevoel in gedichten en vertellingen tot uitdrukking wil brengen. Daarom vond en vindt hij in de klassieke en moderne Japanse literatuur zoveel aansluiting, want ook daar gaat het niet om het cognitieve, de wetenschappelijke reflectie, maar om het onder woorden brengen van een levensgevoel.

Moeten wij dit alles over Simon weten om de teksten die hierachter volgen te kunnen begrijpen? Ja en nee. In de Nederlandse literatuur is sedert de jaren '80 sprake van het begrip 'autofictie', een term die in 1977 voor het eerst door de schrijver Serge Dubrovsky werd gebruikt voor boeken die tegelijk roman (fictie) én autobiografie zijn. Preciezer gezegd: autofictief zijn die teksten 'waarin de identiteit van auteur en personage voor de lezer duidelijk is, maar waarbij de auteur bewust contradictoir werkende fictionaliseringstechnieken gebruikt' (Lut Missine*).

Theo Jager

In de teksten die volgen is dat meestal het geval. Zeker in hoofdstuk II en III herkennen we fragmenten uit zijn leven in Spanje (sinds 2012): de wandelingen, de fietstochten, de dorpjes en hun bewoners, de zee, het strand; in hoofdstuk IV elementen uit Simons jeugd en adolescentie. In hoofdstuk V Renga's – dialogen komen genoemde fragmenten en elementen ook aan de orde.

Bij lezing overkwam het mij regelmatig dat ik dacht dat wat het verhaal vertelt echt gebeurd was, dat Simon het had meegemaakt.

Toch bleek dat niet altijd zo te zijn: het verhaal lijkt waar gebeurd, is desondanks fictie maar als verhaal *waarachtig*** . En zo kan, omgekeerd, een verhaal fictief lijken, terwijl er op de achtergrond toch waar gebeurde gebeurtenissen meespelen.

De meeste verwijzingen in de navolgende teksten blijven dus impliciet, en de vingervijzigingen naar Simons levensgeschiedenis kunnen ook heel goed fictief zijn. Essentieel zijn ze uiteindelijk niet. Je moet de teksten maar gewoon laten spreken en je afvragen: wat zeggen ze mij? Ze zijn niet informatief bedoeld, maar hebben de intentie een levensgevoel onder woorden te brengen. Het gaat om onzegbare werkelijkheden: het numineuze, het geheimzinnige maar ook zingevende waar het leven ons mee confronteert.***

* * *

* Lut Missine: 'De ontdekking van de 'autofiction'', in *Parmentier*, jaargang 18, 2009, en 'Oprecht gelogen – Autobiografische romans en autofictie in de Nederlandse literatuur na 1985', Nijmegen: Vantilt, 2013.

** 'Een verhaal hoeft niet waar gebeurd te zijn, dient echter wel *waarachtig* te zijn.' Margriet de Moor

*** 'Het buitenredelijke dat zich ter plekke, onzegbaar, als in een sluier van tijdelijkheid aan ons voordoet.' Aldus Rudolf Otto (1869-1937), geciteerd in Tjeu van den Berk, *Het Numineuze*, Zoetermeer: Meinema, 2008